

Väljaandjad:Tõrva linnavalitsus, Helme vallavalitsus,
Põdrala vallavalitsus**Kujundus:** loovbüroo Kuldne Lammas**Trükk:** AS Kroonpress;**Otsepost:** OÜ Joon; Tiraaž: 3000**Toimetis:** Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992

SEPTEMBER

3/2014

HELME

KIHJELKONNALEHT

ARVAMUS:**Karl Kirt:**
Mis meeldib
noortele
poliitikas?**LK2****UUDIS****Tõrva**
keskväljak
võib saada
uue ilme**LK4****FOOKUS****Rõõmuküllane**
Tõrva
Kodu**LK6-7****KULTUUR****Jaurami**
aktiivne
suvi**LK8****PERSOON****Väsimatu**
Rein
Janno**LK12**

Ülla Tamm

Kaunis kodu on aastate kätetöö vili

Juba aastast 1999 antakse Eestis välja kaunimate kodude tiitlit, nii on traditsioon kestnud tänaseni. Iga maakond esitab kolm parimat kodu, kellele annab vabariigi President tunnustuse üle. Sel korral oli ka kolme parima hulgas perekond Eliase maakodu Patküla külast Helme vallast ning samuti tunnustati Tõrva Gümnaasiumit.

Kuna perepoeg ei saanud tunnustust vastu võtma minna, oli see au antud vallavanem Tarmo Tammele, kes tõi isiklikult tänukirja Ilmar ja Milvi Eliasele koju kätte. Nähes tiitlit, olid mõlemad osapooled väga ehmunud ning esmapilgul ei leidnud sõnugi, kuidas seda kommenteerida.

Käbi ei kuku kännust kaugele

Veerandsajandit tagasi Laose talu elama asudes oli seal ainult mets ja soo, kuid kuivendustega saadi pinnas elamiskõlblikumaks. Ilmar koos poegadega kavandas projekti ning niimoodi üheskoos hakatigi talu üles ehitama, muidugi alles pärast seda, kui kutseline arhitekt oli selle heaks kinnitanud. „Kõigepealt sai tehtud sigala, siis kõrvalhoone, laut ning siis maja ja viimasena nüüd saun,“ rääkis Ilmar ehitusjärjest. Nüüdseks on kaevatud tiik, kus ujuvad karpkaldad, ning kaldal asub hüppetorn ja üle tiigi läheb väike sillake. Hoovi pealt leiab mõnusaks ajaveetmiseks kiige, suitsuahju, istumisnurga, kust avaneb kaunis vaade talule,

ning saab lihtsalt ringi jalutada ja värsket õhku nautida.

Tulevikuplaanid on perel suured. Ilmar tahab teha suure peosaali, kuna Tõrvas väga selliseid võimalusi pole. Unistus on muuta kompleks turismitaluks, kuid kuna tervis pole parim, siis ideeks on ta seni jäänudki.

Ilmaril ja Milvil on kolm last ning kaheksa lapselast. „Kui lapselapsed olid väikesed, oli siin selline lasteaed, sest kõik käisid siia kokku,“ meenutas Milvi aastate taguseid aegu, kui terve hoov oli laste naeru täis. Nagu vanematel on kodukaunistamine hingelähedane, nii on saanud ka tütar Tõrva lähedal asuva kodu aia eest mitmeid tunnustusi.

Aastaid on nähtud vaeva, kuid töö on vilja kandnud ning looduslähedust ja ilu võib kohata igal nurgal. Foto: Ülla Tamm

Vabadel hetkedel naudib Milvi kiigel ilusat vaadet talule. Esiplaanil pere üks neljast koerast. Foto: Ülla Tamm

IVAR HANVERE TÄNAB ABILISI

Elkõige tahaks muidugi tänada õpilasi, kes hooldavad vahetult kooliga piirnevat maa-alasid. Sügisel riisutakse lehed, kevadel koristatakse maa-alad talvisest prahist. Iga õpilane käib ka ühe korra suve jooksul kooli juures tööl. Jõuga sundida ju kedagi ei saa, aga tänu järjekindlale selgitustööle (meie ju õpime siin, see on meie visiitkaart) ja lapsevanemate mõistvale suhtumisele

ning toetusele oleme saavutanud selle, et sellel suvel ei käinud tööl ainult viis last. Õpilasi juhendavad Liia ja Koit Ortus. Nemad vastutavad ka pargi selle osa eest, mis ei piirne vahetult kooliga (ca 10ha). Liia Ortus kirjutab projekte pargi hooldamiseks ja arendamiseks vastavalt pargi hooldus- ja rekonstrueerimiskavale. Koit Ortus tegeleb staadioni ja pargi vahetu hooldusega.

Metsakeskus.ee

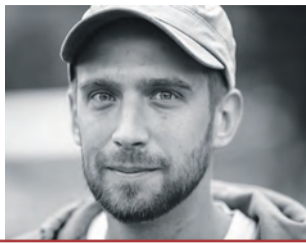
Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid

hinnaga kuni 10 000 eurot/ha.

Kinnistud võivad olla tehtud raietega ja asetseda piiranguvööndis.

Tel 56 111 900

Egon Ilisson
HKL vastutav väljaandja

Kes on meie inglid?

Mõni nädal tagasi kuulsuse tipul olnud *Ice Bucket Challenge* ehk enda jääveega üle kallamise väljakutse tekitas lõpuks ühiskonnas niipalju vastukaja, et isegi selle eesmärgid ununesid.

Idee oli tore ja heasüdamlik – juhtida tähelepanu, märkamaks amüotroofilist lateraalskleroosi (ALS) ehk mootorsete närvirakkude haigust põdevaid inimesi ja neid ka võimaluse korral toetada. Kallad jääveeambri pähe ja kutsud järgmise 24 tunni jooksul veel kolm inimest seda eeskujul järgima.

Agaga nagu suur osa uudistekünnise ületanud massiüritustest, näiteks *planking*¹, *owling*², *selfiede*³ tegemine, muutus ka jäävee ülesanne liiga kergeks väljakutseks. Hakati ennast tõestama, eputama, üritati leida üha erilisemaid võimalusi enda jääkülma veega üle kallamiseks. Küll kallati ennast üle pulmas, küll kesklinna peatänaval, küll visati kõrgustest vett pähe. Ameerikas on teada mitu surmajuhtumit, kus õnnetul kombel rasked veenõud inimestele pähe kukkusid ja neil kaela murdsid. Lõpuks läks see kõik liialt originaalitsemineks ja üksteise üle-trumpamiseks, nagu teeksid inimesed eriskummaliste mooduste leidmisega rohkem head või täidaksid ürituse eesmärgi paremini. Ühiskonnas juhtub ikka, et tänuväärne idee muudetakse kiiresti võimaluseks ennast heategija tiitliga pärjata. Lisaks sellele kleebiti üritusele külge justkui kohustusliku annetuse märk. Edevamad inimesed jagasid isegi pilditõestusi panga väljavõtetest, et nad on annetuse teinud. See on muidugi tore, kui inimesed tunnevad ennast hästi pärast annetamist, aga heategija nimetusi neile inimestele kergekäeliselt jagada tundub paratamatult vale. Eriti veel sellisel puhul, kui heategu on tulnud kellegi teise soovitusel (loe: nõudmisel).

Ühiskonnas juhtub ikka, et tänuväärne idee muudetakse kiiresti võimaluseks ennast heategija tiitliga pärjata

Vabatahtlikkus, mis peaks olema heategemise ja annetamise peamine eesmärk, on Eestis üsna levinud ja seda tehakse kuluarides väga palju. Kuna Eestis ei ole Greenpeace oma kanda tugevalt kinnitanud ja muud vabatahtlikud aktivistid üsna kehvakeste häälepaelttega, siis seda enam võiksid silma hakata need inimesed, kes oma tegusid suure kella külge ei pane. Helme Kihelkonnas on neid tegusaid inimesi, kes tulevad appi ürituste korraldamisel või aitavad oma võimaluste piires kogukonda, ilma selle eest midagi tagasi küsimata, väga palju. Kahjuks on paljud neist jäänud häbiväärselt varju. Alates 2005. aastast tunnustatakse ja tänatakse vabatahtlikke ka riiklikul tasandil, kuid paraku hakkab silma, et meie kandi inimesed on kitsid kiitma oma sõpru, naabreid ja teisi heatahlikke. Kutsuksin siinkohal üles märkama ja tunnustama neid, keda me seni lihtsalt sooja sõnaga premeerinud oleme. Kuni 10. oktoobrini 2014 saab esitada kandidaate, tunnustamaks neid „Märka vabatahtlikke“ projekti raames. Ankeetid on leitavad: www.vabatahtlikud.ee ja www.kodukant.ee Ankeete võib saata ka posti teel: Eesti Külaliikumine Kodukant, Sirge 2, Tallinn 10618.

Märgakem headust ja... armastage!

¹ *Planking* (ingl. ~lauastumine) on tegevus, mille puhul inimene heidab avalikus kohas kõhuli, nägu vastu maad

² *Owling* on tegevus, kus inimene võtab sisse öökullile omase poosi

³ *Selfie* iseendast tehtud foto

Karl Kirt
Tõrva Noortevolikogu liige

Mis peaks noori poliitikasse meelitama?

Minu kogemus poliitikas on olnud juba küllaltki pikk ja olen seda näinud üpris lähedalt, seda vaatamata oma vanusele. Esimesed sammud poliitikas tegin juba tegelikult 2005. aastal, astudes Tõrva Gümnaasiumi õpilasesinduse ridadesse. Sel ajal, mõistmata poliitika olemust ja sisu, ei teadnud ma veel, et taoline organisatsioon nagu õpilasesindus on juba poliitika üks osa. See on õpilaste esinduskogu, mis kaitseb õpilaste õigusi suhtes kooli ja linnaga. 2005. aastal tehtud otsuse tulemusena näen ma poliitikamaailma sisemist elu hetkel niivõrd lähedalt, millest ma ei osanud üheksa aastat tagasi isegi mitte unistada.

Poliitika definitsiooni on väga raske lahti mõtestada. Kitsamalt arvatakse, et see on see, mis toimub Riigikogus, valitsuses ja kohaliku omavalitsuse volikogu ja valitsuse tasandil ja selles mängivad rolli ainult parteid ja poliitikud. Laiemas mõttes on poliitika hoopis vahend mingi poliitilise otsuseni jõudmiseks. Näitena võib jälle võtta õpilasesindused. Kui õpilased ja kooli direktor jõuavad näiteks kokkuleppele, et söögivahe-tund peaks olema 30 minutit, siis juba see on poliitiline otsus.

Olen tihti sellele mõelnud, miks üks noor inimene peaks ennast siduma poliitikaga. Hea vastus on see, et kui ise midagi ei muuda ega siis ei muutu ka midagi. Kõlab küll klišeena, kuid nii see tegelikult on. Hoides oma mõtteid ainult iseendale

või kirudes oma sõpradega mingit otsust ainult koduseinte vahel, siis enamasti ei muutugi midagi. Küll saavad muutused toimuda poliitikasse astudes.

Üks kõige lihtsamaid võimalusi poliitikaga „sina“ peale saada on just selles, kui ise osaleda mõne rakukese liikmena, näidates initsiatiivi ning võttes vastutust. Noor ei pea kohe astuma poliitilisse noorteorganisatsiooni, mis paljudele tähendabki poliitikasse astumist. Noorel on kõige lihtsam astuda oma kodukoha noortevolikokku või õpilasesindusse. See annab esimese maigu demokraatia toimimisest. Kuigi mõlemad organisatsioonid tegelevad poliitikaga kitsamalt (õpilasesindus kooliteemadel ja noortevolikogu Tõrva noorte teemadega) on see esimene samm aru saamiseks, milline on poliitika olemus.

Järgmisena toon enda näitel välja väga suure plussi, mis poliitikas olemine mulle andnud on. See on tohutu tutvuste võrgustik ja kohtumine väga erinevate inimestega. Tänu kontaktidele on mul olnud võimalus näha oma silmaga Ameerika Ühendriikide presidenti, kuulata Eesti presidendi mõtteid erinevatel teemadel ja teha koostööd Riigikogu ja vabariigi valitsuse liikmetega. Ja kõik need tänased võimalused on saavutatud selle abil, et olen aktiivselt osalenud poliitikamaailmas ühe toimijana. See kõik võib edaspidises elus tulla kasuks sellistest kohtades, kus ma

tegelikult arvatagi ei oskaks.

Kolmandaks soovitsaksin noortel poliitikasse minna, sest just noortel inimestel on palju julgemat ja uuenduslikumad ideed, mida tihti juba aastakümneid poliitikas olnutel ei pruugi olla või nad ei julge neid välja öelda. Uuenduslikke ideid on vaja selleks, et välja murda stampidest ja tuua muudatusi ühiskonda. Just noored inimesed võivad anda taolise tõe. Viimane positiivne näide uuenduslikust ideest on Tõrva Raadio, mis sündis just noorte initsiatiivil, või maakonnas Tankla noorteühendus, mis on algatanud mitmeid toredaid ideid.

Noorel on kõige lihtsam astuda oma kodukoha noortevolikokku või õpilasesindusse

Seega mina väidan, et noored peaksid osalema julgelt poliitikas. Kaotada ei ole midagi, samas võita on palju. Olgu see kodukohas millegi suure ära tegemine (hiljem kas või kogu riigis, Euroopas või maailmas), kontaktide võrgustiku saamine isiklikus elus läbilõõmiseks või oma ägedate ideede rakendamine ühiskonnas. Kes veel ei ole liitunud mõne noorteorganisatsiooniga, siis tehku see ära! Ja kui poliitika meeldima hakkab, siis erakonnad ootavad enda ridadesse uusi ja ägedaid tegijaid!

KUU PILT

Risto Mätas õnnitleb oma õpilast ja treeningkaaslast **Magnus Kirti** Tõrvas visatud uue isikliku rekordi 79.85 puhul. Sellega said vanad rekordnumbrid üle visatud kolme sentimeetriga.

Foto: **Jaanis Ilves**

KAS TEADSID, ET?

1998. aastal pankrotti läinud Eesti Maapangal oli 1997. aastal plaan investeerida Tõrva 100 miljonit krooni ja kujundada Tõrvast näidislinn

19

mõisahoonet paiknes ajaloolises Helme Kihelkonnas

5 AASTAT JA 4 KUUD

sai Tõrva olla alev enne, kui hakkasid kehtima linnaõigused

Deivi Kivi

Järvede süles kaunitar areneb jõudsalt

Möödunud suvel said elu kaks omanäolist kohta Riiska järve ääres: Tõrva Wakepoint ja Supelungi väliterrass. Mõlemad osutusid kohalike seas populaarseks ning ootavad juba uut hooaega.

Midagi adrenaliinijanuistele

Juuli lõpus avati Tõrva Riiska järvel Wakepoint ehk kaablipark, kus huvilised saavad ekstreemspordi harrastada. Nimelt saab kaablipargis veelauatada. Huvilistel endal pole selle jaoks absoluutselt mitte midagi peale seiklushimu vaja, sest pargi poolt on olemas nii vest, kiiver kui laud ning külmematel ilmadel ka kalipso. Veelauutamise põhihooaeg kestab üldjuhul maikuust kuni septembri keskpaigani, kuid Tõrva Wakepointi juhataja Elvis Andersoo sõnul saab sõita seni, kuni vesi lahti on. Harrastajatel on võimalik soetada kas tunni-, päeva- või kuupilet. Esimesel hooajal oli külastajaid palju, proovida tahtsid nii kohalikud kui ka külalised mujalt Eestist.

Kaablipargis tegutsejad mõtleavad juba järgmise hooaja peale ja järgmiseks suveks valmibki staabihoone. Ka talveks on plaanid: „Arvan, et talvel saab pargis lumelauaga sõita, teeme mingisugused hüpped ja nii edasi,” räägib Andersoo.

Tõrva linnapea Maido Ruusmanni sõnul oli kaablipargi nii kiire tekkimine mitme positiivse asja kokkulangemine: „Leidsime endise tõrvaka, kes oli ise veelauahuviline ja nõus kodulinna investeerima, parasjagu oli avatud Valgamaa Parnerluskogul toetusmeede, kust oli võimalik saada tegevusele ka välist rahalist abi, ning nii linnavalitsus kui ka linnavolikogu olid mõlemad tegevuse suhtes valmis näitama kiiret

Julgemad saavad veelaua mõnused nautida, kuni Riiska järv jäävaba on. Foto: Andrus Abel

omapoolset valmisolekut.” Kaablipargi rajamine on ka Tõrva Linnavolikogu koalitsioonilepingu üks prioriteetidest

“Kodu järvede keskel”

Linnapea sõnul on Tõrva oma nelja järve ja linna läbiva Ohne jõega väga unikaalne paik, kuid puudust on tuntuks aktiivpuhkust pakkuvatest võimalustest. „Lisaks turismialasele võtmele on sellise uue ja eelkõige noorem kontingenti köitva aktiivtegevuse olemasolu linna jaoks väga oluline ka seepärast, et aitab hästi tugevdada linnast pärit, kuid mujal elavate või õppivate inimeste sidet kodulinna ja see teeb ainult head meelt!” räägib Maido Ruusmann.

Kaablipargi püsiküllastaja Argo Neumanni sõnul omab pargi olemasolu noorte seas suurt tähtsust: „Selline koht meie linnas suurendab kindlasti sportimisvõimalusi ja on kohaks, kus noored kohtuvad, harjutavad ning vaatavad

ekstreemspordi.” Enda sõnul ei osanud ta alguses üldse sõita, kuid kolme päeva pärast oli salto juba selge!

Tulevikuplaanid juba tehtud

Lisaks uute asjade toetamisele üritab Tõrva linn ikka uuendada ja arendada juba olemasolevaid asju. Tulevikus on plaanis välja vahetada Riiska järve Järve tänava poolsed halvas olukorras olevad silad ning korrastada ka seal olevat rannaala, mis on kohalike inimeste poolt aktiivses kasutuses. Peale selle on vaja jätkata ka Vanamõisa järvega. „Vanamõisa järvega seotud tegevustes oleme läinud pisut sisulisemaks kui pelgalt nähtavad ehitustööd, plaanis on tellida põhjalikud uuringud järve ökoloogilise seisundi kohta, millest tulenevalt saaks võtta edasisi samme järve tervendamise osas. Vanamõisa järv on kuumadel suvepäevadel rahvastatud isegi rohkem, kui see keskonna- alasel vastu võtta suudab,”

sõnab linnapea.

Vanamõisa järve ääres vajab väljavahetmist purde puitosa ning oluline on rajada ka liivapiiri ja purde vaheline tõke, et suured vihmad liiva järve ei uhku. Samuti on linnal plaanis paigaldada ujusillad gümnaasiumi pargis ehitustööde käigus järveni viivate laudteede otstes.

Mõnus ja kodune Supelung

Lisaks kaablipargile sündis sellel suvel Riiska järve äärde ka teine külalisi kutsuv koht. Selleks on kodune Supelungi väliterrass. Supelungi perenaine Kristi Napast on kogu aeg mõelnud, et soovib kunagi Tõrvas elada, sest ilusamat linna tema arvates Eestis polegi. Ta oli välja valinud ka maja. „Kui sa midagi ikka väga soovid, siis sa selle ka saad,” ütleb Kristi, kes mai alguseks oligi soovitud maja omanik. Maja hoovis seistes tekkis neil mõte teha sinna suur väliterrass, sest olid sõpradega sellest Tõrvas puudust tundnud. „Tahtsime, et oleks selline

mõnus koht, kus väljas süüa, veini juua ja lobiseda,” kirjeldab Kristi.

Edasi läks juba kiireks, kahe kuuga ehitati terrass, vanast garaazist sai köök ja korda oli vaja ajada tegevusloaks vajalikud paberid. „Tänu sõpradele ja toetavale Tõrva kogukonnale, ettevõtetele ja linnavalitsusele saime kõik vajaliku tehtud,” räägib Napast ja lisab, et ka ilmataat oli nende poolt. „Nimelt terve juunikuul sadas ja 1. juulil avasime kohviku, samal päeval tuli ka päike välja ja paistis järjest 31 päeva, nii ütles üks klient.”

Terve selle aja külastas Supelungi palju rahvast ja ajapuuduse tõttu jäi sellel aastal kohviku avapidu ära.

Ideaalne kohtumispaik

Supelungi algne visioon oligi pakuda grilltooteid koos salati ja värskete kartuliga, kergeid suppeid, häid veine ja omatehtud kooke. „Tahtsime, et inimene tunneks ennast nii, nagu ta tuleks kellegi koju grillõhtule. Nii see ka läks ja koogid said lausa legendaarseks!” ütleb Kristi.

Suve jooksul tekkis Supelungile terve hulk püsikliente ja töötajate vahel tekkis Napasti sõnul mõnus sünergia. „Eranditult kõik tüdrukud olid noored ja tegusad Tõrva neid, kes haarasid asju lennult ja olid hästi huvitatud, et kliendil oleks meie juures tore ja hubane.”

Nüüdseks on suvi läbi ja Supelung on lahti vaid nädalavahetustel ja ka siis, kui on mõni eriuuring. „Plaanis on teha filmi- ja muusikaõhtuid. Vaikelt ehitame ka maja seestpoolt, sest kahjuks läheb ikka vist külmaks,” sõnab Napast ja ütleb, et nad võtavad kohvikupidamist rahulikult ja mõnuga ega kiirusta.

Möödunud suvi oli Supelungis tegutsejate jaoks eelkõige proovimise ja katsetamise aeg ning Napasti sõnul oli see aeg edukas. „Saime palju mõtteid ja ideid, mida järgmisel suvel teisiti ja paremini teha.”

Ostame metsakinnistuid!

Hind kuni 7000€/ha

www.landeker.ee

info@landeker.ee

5110415

Egon Ilisson

Tõrva keskväljaku rekonstrueerimiseks kuulutati välja arhitektuurikonkurss

Tõrva Linnavolikogu võttis 16. septembril toimunud istungil vastu otsuse alustada Tõrva keskväljaku ja selle lähiümbruse ruumilist planeerimist koostöös Eesti Arhitektide Liiduga.

16 aastat tagasi mängiti Tõrva keskväljakul Gershwinini. Alates sellest ajast räägitakse Tõrvas muusikasündmuste traditsioonidest ja keskväljaku rekonstrueerimisest. Kõikidel järgnevatel kohalike omavalitsuste valimistel on olnud see üks peamisi lubadusi. Lubadusteks need paraku jäänud ongi. Nüüd aga avanes võimalus jõuda sammukene lähemale reaalsele tegudele.

Nimelt kuulutas tänava juulis Eesti Arhitektide Liit seoses Eesti

Vabariigi 100. aastapäeva juubeliüritustega välja arhitektuuriprogrammi „Hea avalik ruum“, mille käigus rekonstrueeritakse või rajatakse Eesti linnades viie aasta jooksul 15 või rohkem avaliku ruumi ala, mis on algatatud kohaliku kogukonna vajadustest lähtuvalt.

Tõrva linnapea Maido Ruusmanni sõnul on linna keskväljaku halb olukord olnud omavalitsuse jaoks aastaid oluliseks probleemiks ning on muuhulgas takistanud väljaku ümbruses ettevõtluse arengut. „Tõrva on piirkonna tõmbe-, transpordi- ja teeninduskeskuseks, mistõttu on linna keskväljaku puhul tegemist piirkonna jaoks väga olulise taristuobjektiga, mille kordategemine on ühtviisi oluline nii elanikele, ettevõtetele kui ka meie

külastajatele,“ lisas Ruusmann.

Tõrva linn on programmi esitamas projekti, mille käigus valmib Tõrva keskväljaku ja sellega lähiala detailplaneeringu eskiis ning mahuline ideelahendus. Laekuvate töödega luuakse selge nägemus ja eeldused keskväljaku kiireks kordategemiseks. „See tähendab seda, et lisaks keskväljakule on konkursiga hõlmatud purskaevu ümbritsev plats ja Veski tänava puhkeala,“ räägib Ruusmann projekti mastapusest. Eesti parimate arhitektide osalusel toimuva konkursi üheks ideeks on leida Tõrvale omaseid sümboleid ja kujundada kesklinn turistidele atraktiivseks. „Mida atraktiivsem tõmbekeskus Tõrva on, seda rohkem väisab linna rahvast ja see annab head eeldused ettevõtluse arenguks,“ on Ruusmann lootusest tulvil.

Konkursi korraldamise maksuseks on ligikaudu 25 000 €, mis on plaanis katta Tõrva Linnavalitsuse, arhitektuuriprogrammi „Hea avalik ruum“ ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse regionaalarengu programmi vahenditest.

Keskväljaku rekonstrueerimise ehitustöödeks planeerib Tõrva linn kasutada järgmisest aastast avanevaid Euroopa Liidu tõukefondide toetusi. Raha saamise üks eeldusi on, et keskväljakut tunnustatakse prioriteetse objektina maakonna arengustrateegias. Sellest tulenevalt kinnitas Tõrva Linnavolikogu oma ühtse otsusega, et malt poolt tehakse kõik ja kutsutakse üles ka tervet kihelkonda objekti vajaliku tähtsuse saamiseks. Konkursi käigus paku-

MÖTLE KAASA

Kui linnarahval on häid ideid, mida võiks Tõrva keskväljak, purskaevu-plats või Veski tänava puhkeala endas sisaldada, siis võib nendest anda teada maido@torva.ee. Parimad mõtted lisatakse arhitektuurikonkursi lähteülesannetesse.

tavad lahendused peavad muidugi mõista täitma maksimaalselt ka linlaste ja külastajate ootusi, luues selged eeldused ettevõtluse arengu keskväljaku ümbruses.

Tõsiselt plaani linna üks suuremaid murekohti lahendada näitab ka see, et Tõrva on esimestes seas Eestis, kes ideekonkursi välja kuulutas.

Kui head ideed teoks saavad, on Tõrva keskväljak uues kuues aastaks 2018. Foto: Jaanis Ilves

Riidaja kultuurimaja valmistub sünnipäevaks

Madis Hindre

Peagi oma 85. sünnipäeva tähistavas Riidaja kultuurimajas käib vääriskale eale vaatamata nooruslikult särtsakas kultuurielu.

„Korraldame tantsuõhtuid, vastlapäeva ning jõulumaad lastele,“ loetles traditsiooniks saanud tegemisi kultuurimaja juhataja Anne Jaakson. „Meie iga-aastaseks sündmuseks on kujunenud Riidaja mõisapäev, kus osalevad ka von Strykid,“ lisas naine.

Just Strykid olid need, kelle suguvõsale kuulus mõis, mille magasiita kultuurimaja on rajatud. Enam kui pooleteise sajandi vanuse hoone võttis Vambola laulu- ja mänguselts enda hoole alla juba eelmise Eesti Vabariigi ajal. 1929. aastal valmiski nende initsiatiivil ja kohaliku rahva annetuste toel Riidaja seltsimaja. „Algselt oli saalis ka rõdu,“ rääkis Jaakson ja lisas, et orkestri jaoks mõeldud koht, mis rajati lava alla, on siiani alles.

Jaaksoni sõnul on maja kultuuri tegemiseks endiselt piisavalt kõbus. „Olemas on keskküte, köögi kasutamise võimalus ja 20- kohaline koosolekuruum,“ kiitis naine, mainides samas ka paljut, mis veel tegemist või uuendamist ootab. Näiteks vajab maja kaasaegset helija valguspulti. Samuti soovitakse välja vahetada lavakardinad.

Hoone ja sisustusega tegelemine pole samas ainus mure, millega kultuurimaja silmitsi peab seisma. Jaaksoni sõnul on maal asuvatel kultuurimajadel küllalt raske oma tegemisi inimesteni viia. „Takistuseks on rahva arvu vähenemine ja muidugi noorte õppima ja elama asumise suurematesse kohtadesse,“ muretseb Jaakson. Viimase viie aastaga on Põdrala vald jäänud saja elaniku võrra vaesemaks.

Linnastumisele vaatamata ei mõtle Riidaja kultuurielu välja surra. Kultuurimaja juhataja sõnul töötab majas kolm ringijuhti, kes veavad käsitööringi, rahvatant-

surühma ja näiteringi. „Lisaks pesitseb endises magasiidas Põdrala Avatud Noortekeskus, Põdrala Pensionäride Ühendus ja MTÜ Põdrala Külade Ühendus,“ teatas Jaakson.

„Meie kultuurimaja ringid on tasuta, sest Põdrala vald toetab,“ kiitis Jaakson vallavalitsust. Puudust ei tule ka tegijatest. Nii mängib ligi veerandsada aastat tegutsenud näiteringis Riidaja Rändurteater viisteist harrastusnäitlejat, kes annavad etendusi nii kultuurimajas kui kõikjal üle Eesti. Näitering osales Anne Pai juhtimisel ka läinud aastasel Riidajas toimunud Valgamaa Näitemängupäeval, mida Jaakson peab viimase aja üheks suuremaks sündmuseks.

Kultuurimaja juhataja ise on kokkuvõttes positiivne ja tegutsemistahet täis. „Kultuuritöö on ikka selline töö, mis peab olema ka kui hobi,“ ütles ta ning lisas: „Need 10 aastat, mis olen siin olnud, on mulle küll väga meeldinud.“

Ala A&O poodi tekib postipunkt

Deivi Kivi

Eesti Post, mis juuni alguses võttis kasutusele rahvusvahelise nime Omniva, toob postiteenused Ala inimestele lähemale. Nimelt kolib Omniva 1.oktoobrist postiteenused Taageperast Ala A&O kauplusesse, mis annab inimestele võimaluse ka nädalavahetustel postiasju ajada. „Selle tulemusel paraneb oluliselt postiteenuste kättesaadavus ja kasutusmugavus,“ sõnab Omniva kommunikatsioonispetsialist Erki Varma.

Idee viia postiteenused postkontoritest välja kohtadesse, kus inimesed oma igapäevaseid toimetusi teevad, ei ole uus. Seda teed on mindud nii Saksamaal, Taanis kui Soomes. Ei ole saladus, et väiksemates postkontorites käib kliente iga aastaga järjest vähem ning nõudlus traditsioonilise postiteenuse järele väheneb samuti iga aastaga. „Postipunkti avamine on kohalikele inimestele reaalne võimalus ise midagi

ära teha selleks, et kohalik elu areneks,“ lisab Varma.

Alal on Omniva partneriks postipunkti avamisel Tõrva Tarbijate Ühistu. Kaupluses avatav postipunkt võtab seitsmel päeval nädalas vastu makse, perioodika tellimusi ja erinevaid saadetisi. Samuti saavad inimesed seal kätte kõik neile saabunud saadetised. Tarbijate ühistu abiga saab kaupluses hakata kasutama ka pangateenuseid. Kaupluses sularaha väljavõtmiseks on vaja säästukaart plussi. Kellel kaarti veel pole, saab selle poest tellida. Nagu ikka kombeks, on muutused harjumatud, kuid Helme vallavanema Tarmo Tamme sõnul saab teostuse parim variant, vastasel juhul jääks lähimaks postkontoriks Tõrva linna oma: „Loodan, et postiteenuse muutus mõjub kohalikele pigem positiivselt.“ A&O kaupluse lahtiolekuajad on esmaspäevast reedeni 10.00-19.00, laupäeval ja pühapäeval 10.00-15.00.

Egon Ilisson

Helme spordielu asus elavdama Erki Säks

Kihelkonnas juba legendaarseks saanud Ritsu spordibaasis on sel sügisel puhumas uued tuuled, sest alates kooliaasta algusest tegutseb seal treenerina Erki Säks.

Maast madalast spordiga tegele- nud Erki Säksile avanes võima- lus mõneti ootamatult, aga enda kandidatuuri esitamisel ei kahel- nud mees hetkekski. „Olen alati ennast seostanud spordivaldkon- naga. Mõni aeg tagasi üritasin noortele treeninguid anda omal käel, kuid nüüd tekkis selline või- malus, kus otsiti treenerit siin- kandis ja võimaldatakse ka kõik vahendid.“ Viimased aastad Tõrva korvpallimeeskonda vedanud ning Eesti korvpalli meistriliigas män- giva Valga klubiga seotud Säksi nägemus Helme valla spordielu elavdamisest, eelkõige noortega tegelemise suundadest meeldis vallajuhtidele ja loodetavasti pandi sellega alus edukale koostööle.

Treeneri töökohustusteks on Helme vallas noortele üld- ja pal- litreeninguid läbi viia. Samuti valla spordielu turgutada koos noorsoo- sporditööspetsialistiga. „Kindlasti on peamine eesmärk Helme val- las korraldada rohkem põnevaid spordi- ja liikumisüritusi, et kõigil oleks millestki osa võtta,“ räägib Säks plaanidest.

Ei ole mees metsast

Erki Säks on läbi ja lõhki spordi- mees, olles mänginud ka ise Eesti mõistes kõrgeimal tasemel korv- palli. Armastus korvpalli vastu on tal saanud alguse just tänu Ritsu spordibaasile, mille vastas- majas elas tema vanaema. Lap- sena ei pidanud Säks isegi paljuku jalgsi Tõrva ja Ritsu vahet käia, et osaleda korvpallitreeningutel. Praktiline treenerikogemuski on mehel varnast võtta. „Olen käinud mitmetel koolitustel, kus rohkem pallimängudele on keskendunud ja nendega olen ka rohkem sina peal. Noortetreeningute läbiviimisest on varasem kogemus samuti ole- mas, sest olen noortele läbi viinud korvpallitreeninguid Valgas ja hil- jem koostöös Valga korvpallikoo- liga üle Valgamaa nii Tõrvas kui ka Riidajas,“ toob välja Säks oma haarde pea terve kihelkonna piires.

Treeningute ja spordiürituste

Ritsu spordibaasi uus treener Erki Säks on läbi ja lõhki spordimees.

Foto: Erakogu

läbiviimisel on Tõrvas sündinud ja kasvanud Säksi sõnul suureks kasuks just spordimehe taust, sest olles ise tegele- nud väga palju erine- vate aladega, teab valla uus treener, kuidas tipp- treenerid treeninguid läbi viivad. „Ürituste korralda- mise juures tean, miks miski asi toimib ning töötab ja miks mõni asi ei õnnestu,“ räägib Säks ja tun- nistab, et korraldajate suurimaks

probleemiks on enamasti osavõt- jate vähene arv. „Minu üheks üles- andeks on ka Helme valla spordi- üritustele enam osalejaid kaasata, et inimesed oleksid rohkem aktiiv- sed ja liikuvad,“ toob Säks välja plaani olla ürituste korraldamisel võimalikult paljudele meel- tööda.

Üheks uudseks lähenemisvii- siks plaanib 30-aastane Säks sotsia- almeedia tihedamat kaasamist,

ERKI SÄKS

Elukoht: Tõrva

Sünniaeg: 07.11.83

Haridus:

Tõrva Gümnaasium
Treenerikursused
- pallimängu
algõpetused

**Varasem
töökogemus:**

korvpalli
noortetre-
ner, ette-
võtlus

**Huvid/
hobi:**

sport,
veebidisain

mis noorte seas on saanud eluviisiks. „See tähendab seda, et üritustel osalejad saavad läbi meie sotsiaalmeedia lehekülje Facebook «Ritsu Spordibaas» otse oma tulemuse jagada, pilte saata või suhelda. Samuti soovime alati operatiivset infot anda tulemuste kohta ja motiveerida võitjaid esile tõstmise kaudu. Noored saavad näiteks jälgida pidevalt oma tule- musi kohalike miniliigade arves- tuses,“ planeerib Säks põimuda spordi ja virtuaalmaailma.

Kas ajalugu kohustab?

Kindlasti on paljudel piirkonna spordisõpradel meeles legendaarsed „Ritsu karika“ pallimänguturniirid, kus oli osalejaid isegi naabermaa- kondadest. Ei ole vähe ka neid, kes mäletavad tugevaid noorte käsipal- livõistkondi, mille pärliks oli üks

Eesti läbi aegade parimaid käsi- pallureid Kaupo Palmar. Säks esialgu küll suuri talente ei julge välja hõigata, kuid näeb saalis ringi liikudes ka äsja kooliealis- teks saanud laste seas nii mõneski sportlikku potentsiaali.

„Loomulikult oleks unistus üles ehitada mõni tugev pallimängu- võistkond või et sirguks mõni hea sportlane minu käe all. See on aga väga raske väiksemates piirkonda- des, kuna järjest enam ja üha kii- remini liiguvad inimesed maapiir- kondadest välja ja seega valik üha kitseneb,“ juhib Säks tähelepanu kitsaskohtadele. Õnneks on olemas võimalus andekamaid suunata ja motiveerida erinevate edasiliiku- mise võimalustega, kuid ka teistele tuleb anda huvitavaid treeninguid ja tegevusi, sest alati võib ju laps olla hilisema arenguga.

Midagi revolutsioonilist Säks ette ei võta ja kas seda saakski, arvestades valla kauaaegseid sporditraditsioone ja aktiivseid eelkäijaid. „Üritan noortele luua erinevad võistlussüs- teeme, kasvõi lauamängude liiga, ning mul on teisigi ideid,“ jätab Säks ka midagi saladuseks. Küsimuse peale, kas Ritsus võiks saada näha ka suuri spordiüritusi, Säks veel lubadusi andma ei ruttu. „Usun, et näidiskohtumisi või üritusi, kus just korvpalliprofessionaalid esindatud on, saab saali tuua küll, kuna olen ise seotud Valga korvpalliklubiga ning oleme alati huvitatud korvpalli pro- pageerimisest maakonnas,“

Mööda külge ei jookse maha ka tutvused Viljandi spordiorganisaa- toritega, et tuua siia näiteks sõprus- kohtumisi võrkpallis, käsipallis või saalihokis.

Lõpetuseks annab Säks veidi lootust korvpallihuvilistele, kes on pikisilmi oodanud „Ritsu karika“ korvpalliturniiri taaselustamist. „Valgamaa on küllaltki väike ja kuna osalejaid kipub nappima, siis ühe mõttena võiks korraldada võist- lused tänavakorvpalli reeglitega, kus liikmeid ühes meeskonnas ei pea nii palju olema ja seega saab rohkem võistkondi välja panna.“

METSATERVENDUSE

**OSTAME METSA JA PÕLLUMAAD.
MÜÜME LIIVA JA KRUUSA**

metsatervenduse oü, info tel 509 1575 ants@metsatervenduse.ee

Tõrva Kodu toad meenutavad moodsaid ühiselamutube, on valgusküllased ja kompaktsed

Kuigi toidukorrad tulevad allhankest, leiab köök palju praktilist kasutust

Egon Ilisson

Tõrva Kodu pakub tõelist kodutunnet erivajadustega inimestele

Kui mõned aastad tagasi tuli uudis, et Tõrva ehitatakse psüühilise erivajadusega inimestele peremajade kompleks, tekitas see nii mõnegi kohaliku puhul vastakaid ja suisa hirmutavaid tundeid. Tänapäevaks on need kartused hajunud.

Ühel kaunil hilissuvisel päeval vastasin Tõrva Kodu sõbralikule küllakutsele ja otsustasin minna uurima, kuidas juba pea poolteist aastat tegutsenud asutusel läheb. Mida siis pakub loosungi all „tegasam elu“ tegutsev Tõrva Kodu oma klientidele ja kuidas sealsed elanikud eluga rahul on?

Puhtus ja kord majas

Mind võõrustavad Tõrva Kodu juhataja Reet Asmer ja vanemtegevusjuhendaja Ene-Aet Sööt, kes teevad mulle enne klientidega kohtumist visiidi territooriumil. Piinlikult puhtal komplekside alal on tegevus nii vilgas, et annab silmad ette isegi hommikustele turuplatsidele. Kes jalutab ja naudib päikesepaistet, kes koristab kõnniteid või paneb oakaunu kuivama. Klientide ja töötajate suhtest pole siin juttugi, pigem on kõik üks suur koostöö ja püüdlus olla üksteisele võimalikult kasulik.

Üks sirge seljaga härrasmees tuleb käruga kasvuhoone juurest ja raporteerib juhatajale oma tänasest tööst ning saab selle eest ka väärilise kiituse osaliseks. „Tööd jagub meil siin küllaga. Sel aastal on meil ka oma põld, kus kasvatame kõikvõimalikke põllusaadusi, et toidulauda mitmekesistada,“ räägib juhataja Reet Asmer veel ühest uuest koostegemise rõõmust. Oma põllult tulevad näiteks toorained pidupäevadeks või mõne kliendi sünnipäevalaia jaoks. Erinevatest põllukultuuridest on esindatud kartul, porgand, kurk, tomat, salat, uba ja isegi mais.

Ka savikojas käib vilgas askeldamine ja ega naljalt seal ruumi ajakirjaniku jaoks polegi. Käsitööruumis on rahulikum ja mulle näidatakse erinevaid käsitöösseid, mida kliendid koos juhendajatega teinud on. Tõrva Kodus valmistatakse

ehetele mõeldud karpe, savinõusid, patju, silma torkab ka postkast, mis hakkab täitma otstarvet korjata endasse klientide mured ja soovid. „Murede kast“ on tehtud kindlasti oluliselt kvaliteetsemalt, kui enamik poisse suutsid keskkooli tööõpetuse tunnis meisterdada.

Töö kõigepealt

Pärast ekskursiooni viiakse mind ühte kuuest peremajast, kus elab kümme klienti. Kliendid on paigutatud vastavalt nende finantsilistele võimalustele ühestesse või kahestesse tubadesse. „On ka neid, kes lihtsalt soovivad kahekesi koos olla, kuid üldiselt eelistatakse üksinda elamist ja privaatsust,“ tutvustab Ene-Aet Sööt klientide soove. Kuna hoolekandekülas elamine on üsna kulukas lõbu, siis riigi ja vastavalt puude raskusele saadavast toetusest ei pruugi alati ka piisata eraldi eluruumi jaoks.

Plaanikohaselt kohtun kolmandas peremajas kahe naisterahvaga, kes on minu intervjuueeritavad. Majas käib sama tihe tegevus kui väljas ja keegi ei istu käsipõsakil. Üks minu kokkulepitud vestluskaslastest kuivatab nõusid ja Ene-Aeti kutse peale külalisega kohtuda palub luba kõigepealt oma töö lõpule viia. „Nad on meil siin ikka suured abilised. Kõigil on oma meelised, millega tegeletakse, ja suhtumist, et täna ma ei viitsi, siin pole,“ räägib juhataja Reet, kes on lõpetanud Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja töötanud juba palju aastaid sotsiaaltöö valdkonnas.

Enne, kui klientide tuppa võin astuda, palutakse viisakalt hetk oodata, sest vaja on ennast veidi sättida ajakirjaniku külaskäigu tarbeks. Toas on kõik sama korras kui õues ja mitte ühtegi laokil asja

silmaga eristada pole võimalik. Ljudmila ja Laine on võtnud istet ja on valmis mulle rääkima oma elust, mis on neid saatuse tahtel lahutamatuks sõbrannadeks liitnud juba aastast 1971. Just siis sattusid nad Immastu lastekodu ühise katuse alla. Ljudmila oli siis 14 ja Laine kõigest kaheksa- aastane plikatirts.

Erivajadustega inimeste koguhulgaks Eestis hinnatakse 7000-8000 inimest

Laine sattus lastekodusse, kui oli vaid aasta ja nelja kuune, Ljudmila sai vanematega koos olla viienda eluaastani. Ometi ei peegeldu kummagi daami näost nende raske elusaatus karvavõrdki, pigem on selles näha elurõõmu ja rahulolu selle üle, mida elu hetkel neile pakub.

„Siin on meil elu ikka väga palju parem kui Ravilas,“ ütlevad naised justkui ühest suust. Harjumaal Kose vallas asuvas Ravila hooldekodus olid nad kõrvuti peaaegu 35 aastat. Kuigi naised olid toona justkui mõisapreilid, oli 1469. aastal esmamainitud ja alates 1950-ndatest hooldekoduna raketust leidud mõisahoonet kõvasti ajahambast pureda saanud.

Suure ja minevikus uhke mõisakompleksi rasketest aegadest annab märku ka see, et selle müüki panemise 190 000 € esialgselt hinnast tuli uuel omanikul lõpuks maksta veidi üle poole. Ka kliendid ei igatse vanu elutingimusi, vaid ainult kaaslasi, kellel kõigil polnud võimalik Tõrva Kodu oma uueks elukohaks saada. Esimene küsimus pärast

kolimisuudist oligi mõlemal selle loo kangelasel, kas ikka saadakse ühte majja ja tuppa elama.

Kõigi lemmik „Komissar Rex“

Daamid, kes täiendavad üksteist praktiliselt iga mõtte või lause puhul, on juba nii kokku kasvanud, et Laine teeb suured silmad, kuuldes, et hüüdnime Ljuda kandva sõbranna passijärgne nimi on Ljudmila. See tõttu otsustame üle minna Ljuda kasutamisele, sest sellega on mõlemad juba aastakümneid harjunud.

„Tõrvast ei teadnud enne siitoomist üldse midagi, aga nüüd olen saanud linnas jalutamas käia ja ka huviringide tegevuse tõttu oleme näinud siinkandis paljut,“ räägib Laine, kes lisaks laulukooris käimisele osaleb ka usinalt spordivõistlustel. Ljuda, kelle käimine on veidi raskendatud, küll spordiga tegeleda ei saa, aga seda enam on hakkajal naisel peremajas tegevust. „Minu ülesanded on nõude pesemine ja laua katmine. Samuti pesen ka kõikide majaanike pesu,“ räägib Ljuda, kirjeldades seda ülima kirglikkusega. Isegi meie vestluse ajal ei suuda ta rahunud istuda ja tikib pilti.

Kuigi klientidel ei jää palju aega televiisori vaatamiseks, on mõned kohustuslikud programmid, mida kindlasti vahele ei jäeta. „Naistevahetus“, „Õnne 13“, „Lauluga maale“ ja nädalavahetuse lõbusad lastefilmid on kavas alla joonitud, kuid ületamatuks lemmikuks on „Komissar Rex“, mis pakub rohkesti kõneainet ja emotsioone ka pärast lõputiitreid. Ljudal ja Lainele on ka oma toas televiisor, kuid enamasti vaadatakse televiisorit kõik koos puhkeruumis. Enda toas kuulatakse enamasti raadiot või plaate. Ljuda tutvustab mulle oma plaadikogu, milles annavad tooni enamasti 80-ndate kuulsaimad artistid, kuid valikusse on mahtunud ka näiteks üks räpialbum.

Tõrva kompleksi ehitus maksis ligi kolm miljonit eurot, kokku kulub üle riigi 55 kümnekohalise maja rajamiseks üle 26 miljoni euro

Sõbrannad üksteist oma soovide ja nõudmistega ülemäära segama ei hakka. Näiteks on Laine oluliselt pikema unega kui Ljuda. „Mina ärkan juba pool viis hommikul ja lähen pesema ning kraamima,“ tunnistab Ljuda oma unetust. „Ega ta mind üles ärata. Hommikukohvi jooime ikka siis koos, kui mina ärkan olen,“ räägib Laine igahommikusest ühisest rituaalst.

Kohtumised teiste kodudega

Lisaks igapäevastele toimetustele on aeg-ajalt klientidel ka võimalus osaleda väljasõitudel,

Pesemisvõimalused on loodud arvestades majaelanike erivajadusi

Söögisaal on nii avar, et kõik kliendid mahuvad vabalt korraga istet võtma

Ljuda (vasakul) ja Laine sõprus on aastatega ainult tugevamaks muutunud. Foto: Andra Sööt

kus kohtutakse teiste hooldekodude elanikega. Eriti soojad suhted on Türi ja Kehra kodudega, kelle juurde on Tõrvast tehtud väljasõite ja kes ka ise siin külas käinud. Siiski on välja kujunenud see, et juba aastaid koos elanud kliendid hoiavad rohkem kokku. „Eks me suhtleme ikka rohkem nendega, kes Ravilas meiega olid, aga ka uusi sõpru on siin tekkinud,“ räägib Laine.

Kuigi Ljuda kinnitab resoluutselt, et öösel puhatakse ja päeval tehakse tööd, on ka päevasel ajal kavas jõudehetki, mis lähendavad kliente. Kõige populaarsemateks üritusteks on kindlasti diskod, mida naudivad igas vanuses Tõrva Kodu elanikud. Sellest annavad tunnistust ka daamide seinu ehtivad rõõmsameelsed kuulutused toimunud diskodest.

Enne kui tegusad naisterahvad

jälle oma asjatoimetuste juurde luban, uurin ka neilt seda tänapäeva ühiskonna kõige olulisemat, aga ka valulisemat teemat nimega raha. Majutuse ja toitlustuse tasuvad siin kliendid ise ja see on näiteks Tõrva Kodus üheses toas elades 247 eurot kuus. Kaheses toas elamine säästab 6 eurot majutuse arvelt. Sarnaselt Eestis kaua aega toiminud kõrghariduse skeemile on ka hooldekodudes riigieelarvelised ja selle välised kohad. Riigieelarvelisel kohal inimesed roh-

Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) andmetel on maailmas keskmiselt 15% rahvastikust puudega

kem tasuma koha eest ei peagi, kui toidu ja majutuse eest. Kui aga riik inimest erihooldusele suunanud pole, tuleb tasuda selle eest alates 700 eurot kuus, kallimates kodudes aga küsitakse pea neljakohaline summa.

Kuigi ka poeskäimiste ja ekskursioonide eest peavad kliendid ise maksma, ei kurda Laine ja Ljuda oma majandusliku seisuga üldse. „Rahadega on kõik väga hästi ja meil probleeme ei ole,“ ütlevad naised justkui ühest suust.

Enne kui juba poolteist aastat Tõrvas elanud naisterahvad mind lahkuda lubavad, näitavad mulle veel kõikvõimalikke töid ja tegevusi, millega on vaja veel enne õhtut hakkama saada. Siiski leiavad nad asjatoimetuste kõrvalt veel aega, et mind saata territooriumi piirini ja südamliku kohtumise lõpuks ka lehvitussega nägemiseni jätta.

KOHALIKUD SUHTUVAD HÄSTI

Võimalik, et mõnele tõrvakale tuleb üllatusena, aga Tõrva Kodu elanikele on kättesaadavad kõik Tõrva linnas paiknevad asutused ja pakutavad teenused. Kodu elanikud külastavad linnas asuvaid kauplusi, kultuurikeskust, raamatukogu, noortekeskust ja Tõrva linnas toimuvaid kultuurisündmusi. Kuna paljud kliendid tänavapildis kuidagi erilisel silma ei paista, siis ei ole ka kohalikel olnud kaebusi.

Enamasti on klientidel kaasas juhendajad, kes siis on nendega koos kas spordiüritustel või muude tegevuste ajal. Tegevusjuhendajad on klientide abistamiseks ja juhendamiseks olemas igapäevaselt. Kokku töötab Tõrva Kodus 22 inimest – 19 tegevusjuhendajat, meister-tegevusjuhendaja, vanemtegevusjuhendaja ja juhataja. Ene-Aet Sööt tunnustab, et ka omavalitsus ja organisatsioonid on olnud toredateks koostööpartneriteks. „Väga head suhted on ka Tõrva Noortevolikogu ja Noortekeskusega, kelle esindajad on käinud külas. Tõrva linnavalitsuse poolt suheldakse aktiivsemalt Siim Ausmehega. Kindlasti tuleks mainida meie hea sõbrana ära Viljo Grauding, kes on olnud abiks erinevate sportlike huvitegevuste korraldamisel.“

Ettevõtetest on olnud abiks praeguseks tootmise lõpetanud Tõrvas asunud kohakesevabrik, mida haldas Delibalt Production OÜ ja Skan Holz Helme AS, kes on toetanud puitmaterjaliga.

Tõrva Kodus valmistatavate käsitöötoodetega on võimalik tutvuda ja neid osta külastades meie Kodu Tõrvas, Raba tn 6 või sihtasutuse «Hea Hoog» e-poest <http://heahoog.ee/>. Tõrva Kodus saab toodetega tutvuda maja nr 1 savikojas ja seda argipäeviti kell 9.00 – 17.00. Kindla ostusoovi korral oleks hea eelnevalt leppida kokku telefonil 58603307.

18 000

hektarit on jahipiirkonna suuruseks, kus korraldatakse Taagepera lossi pakutavaid jahipakette.

40

vähemalt nii palju on riike maailmas, kus elab mõni pere Ritsus toodetud palkmajas

1872.a

mürgitas ennast ära esimene kihelkonnaarst Theodor Theol, kes pidas praksist Tõrvas Kaarlimäel.

Thea Leitmaa

Rahvamuusikaansambli Jauram juhendaja

Jauram reisis suvel uue kontrabassiga Eestis ja kaugel Itaalias

Suvi on pillimängijate jaoks kiire ja põnev aeg. Kolm suvekuud on tihedalt täis vabaõhuhüritusi.

Juuniku algas III Mulgi peoga Suislepas. Jaurami muusikud saabusid peole oma tuliuue kontrabassiga, mis sai soetatud KÜSK-ilt (Kodanikuühiskonna Sihtkapitalilt) saadud 1600- eurose toetuse eest. Peo üldjuht Alli Laande oli kava kokkupanekul arvestanud, et lood oleksid jõukohased nii väikestele kui suurtele peolistele. Laulumängud, mida esitasid lauljad-tantsijad ja muusikud ühiselt, pajasid mulkide tegemistest ja kommetest. Peo saatemuusikat tegid rahvamuusikud Karksi-Nuiast ja rahvamuusikaansambel Jauram.

Üle poole tuhande rahvamuusiku osales Tallinnas laulu- ja tantsupeoga üheaegselt toimunud pillipeol. Lõuna-Eesti piirkonna peole soovijad selgitati välja eelproovide käigus Otepää gümnaasiumi saalis. Mängijaid tuli kokku nii palju, et saal vaevalt mahutas. Pillipeo üldjuht Juhan Uppin pani suure orkestri kenasti kokku kõlama.

„Et orkester hästi dirigenti saaks jälgida ja koosmäng paremini välja tuleks, peaksid mängijatel pillilood peoajaks peas olema,“ andis üldjuht

mängijatele head nõu.

Teise eelproovi lõpus mängis iga ansambel peokavast ühe loosiga ja teise vabalt valitud pilliloo. Ettemängu põhjal valis komisjon peole pääsejad. Rõõm oli suur, kui saime Jaurami nime peolesaanute nimekirjast lugeda.

Pillipeo ajal toimusid Tallinna erinevates paikades üksikkollektiivide esinemised. Jauram võttis koos Tallinna linna esindusega Raekoja platsil vastu laulupeotule ja esines pärast linnapea E. Savisaare tervituskõnet samal laval pooltunnise kavaga. Öhtul toimus rahvamuusikute koondorkestri kontsert lauluväljaku väikesel laval.

Valgamaal Tsirguliinas tegutsuvad rahvatantsurühmad Midrilinnud ja Madli, Põlva maakonna tantsuneid Poloda Piigad ning Tõrva rahvamuusikaansambel Jauram osalesid juulikuus Itaalias Cascia linnas toimunud folkfestivalil.

Ettevalmistused festivaliks algasid juba talvel. Kohtumine tantsijatega sai teoks Tõlliste valla talvisel rahvakultuuripäeval Tsirguliina rahvamajas.

Itaalias osalenud tantsurühmade ja Jaurami esimene tõine proov toimus Mikitamäe kultuurimajas aprillikuus. Koostöö sujus hästi ja suvise festivali kava said viimistle-

Jauram Tallinnas Raekoja platsi laval. Foto: Erakogu

tud. Seejärel toimus kontsert (kirmas) kohalikule rahvale.

Folklore Festival Eurofolkitalia korraldajaks oli kohalik soliidne härramees Lillo Alessandro oma meeskonnaga. Rahvusvahelised kontserdid toimusid kahel öhtul. Eesti tantsurühmadele mängis saatemuusikat rahvamuusikaansambel Jauram. Eesti kultuuri esindamine Euroopas on auasi iga pillimehe ja tantsija jaoks.

Kuu lõpus osales Jauram Poloda Piigade kutsel Lüübnitsa laada raames toimunud Järvelaulude festivalil

ja sisustas seejärel kohalikule laadarahvale meeleoluka simmani.

Augustikuu algus viis muusikud koos Valga Pilleriini rahvatantsijatega Saaremaale Angla VI pärimuspäevale ja Karja kihelkonna laulu- ja tantsupeole Leisi lauluväljakule.

30. augustil toimus Stockholmis Eestis Majas Mulgimaa päev, millega tähistati Eesti taasiseseisvumispäeva. Kultuuritegelased Mulgimaa erinevatest kihelkondadest olid kaasa toonud kirevaid muusika- ja tantsunumbreid. Ühise kavaga

esinesid Stockholmi eestlastele Jauram ja Karksi valla kultuurikeskuse noorte segarahvatantsurühm Samm Sassis.

Jaurami muusikud tervitasid suve algul kodulinna Valgamaa tantsupeo rongkäiku, osalesid koos Valdeko Kalamehe tantsijatega Loodusfestivali raames toimunud rahvusvahelise Puufestivali avamisel ja pidulikult lõpetamisel, võtsid koos Pilleriini tantsijatega osa Militaarialoo festivalist Valgas.

Oli kirev ja töörohke suvi!

Lustakad lapsed koos emadega muusikatunni jõulupeol. Foto: Erakogu

Beebide muusikatuba alustas teist hooaega

Eike-Eleen Park

Paljud vanemad on mõelnud, kellega saab nende laps tulevikus, kuigi laps on veel paarikuune ega käi lasteaias. Ehk tantsijaks, lauljaks, näitlejaks või siis hoopis tippsportlaseks? Harrastusi on palju, aga Tõrva linnas saavad lapsevanemad harida enda lapsi muusikaliselt.

Beebide muusikatunnid on mõeldud emadele-isadele ja beebidele, kes on koduse kasvatusena ega käi veel lasteaias. Selline huviring oli plaanis teha juba enne mängutoa avamist. Algselt oli kavas muusikatunnid üle aastastele, aga õpetaja Triinu

Jänesele pakkusid huvi nooremad lapsed, kuna nende harimine on veidi rohkem aega nõudvam ja pingutusitahtvam. Muusikatundidest võtavad püsivalt osa enamasti 4-5 beebit koos vanemaga, aga on ka olnud tunde, kus on 10 last. Tunni alguses saavad kõik beebid kokku ning maha laotakse suur-suur lina, kus hakatakse muusikataktis mängima. „Enamasti lauldakse liisusalme, mille käigus on meil ka juhtunud paar meeldejäädavat lugu,“ sõnab mängutoa omanik Tuuli Loorits. „Ühes tunnis mängisime autoga poodi sõitmise mängu, kus iga laps sai valida emaga ühe asja, mida poest tuua, ja see mängiti

liisusalmina läbi. Täiesti ootamatult pakkus üks laps poest komposti toomise võimalust, mis tundus nii armas ja vahva. Selgus, et ema oli mänginud seda mängu kodus toas ja aias olevate esemetega,“ jutustab Loorits. Loorits soovib tulla lapsevanematel muusikatundi koos oma lapsega juba sellepärast, et vanem saaks kodust välja, kuna väikelastega olemine ei võimalda eriti väljaskäimist. Samuti arendab see ka last muusikaliselt küljest juba beebieast saati. Looritsa nägemuses saavad lapsed endale hea muusikalise kogemuse ja väikeseid sõpru, kellega ennast muusikaliselt siduda ka tulevikus.

Madis Hindre
Reporter

Riidajast niipea kooliharidus ei kao

Riidaja koolis sai esimesel septembril kokku perekond, kus rõõmsalt tervitati nii uusi liikmeid kui juba vanu olijaid.

Kooli direktor Ave Rõõm ütles, et kooliõhin on tal sama suur kui lastel. „Mul ei ole nende aastate jooksul mitte kordagi sellist tunnet olnud, et ma ei taha minna,“ ütles juba 25 aastat koolijuhhi ametit pidanud Rõõm. „Vaataid neid lapsi, kuidas nad tulevad, sära silmades... Ja sellel aastal tuli õpilasi veel lisaks...“ on direktor põnevil. „Seda tööd ei saagi teha, kui õpetaja läheb lihtsalt tuimalt, et jälle peab. Siis see ei ole õpetaja,“ tunnistas Rõõm.

Lisaks neljale poisile ja kahele tüdrukule, kes alustasid kooliteed esimeses klassis, liitus kooliperega ka seitse õpilast muudest koolidest. „Kolm ümbruskonna talukohta osteti ära ja niimoodi said meie laste ja põhikool uusi lapsi,“ ütles direktor, soovides juba näha, kuidas õpilased kooliellu sulanduvad.

Üheksa klassi peale kokku õpib Riidaja Põhikoolis 46 õpilast ning samas majas töötavas lasteaias käib veel 20 last. Rõõmu sõnul on kooli väiksus pigem eeliseks. „Tihti mõeldakse küll, et ega seal väikeses kohas ei saa laps sellist haridust nagu suures koolis,“ tõdes direktor ning lükkas selle väite ka kohe ümber. „Õpetajad, õpikud, õppekavad – need on ju igal pool ühesugused. Ja meil on head õpetajad,“ ütles Rõõm. „Lisaks saavad meie õpilased hulga enam tähelepanu.“

1967. aastast kasutuses olnud koolimaja on nüüdseks saanud uue küttesüsteemi, sportimisvõimalused ja värsket välisilme. Foto: Erakogu

Samas tödes direktor, et huviringe ei saa Riidaja kool pakkuda nii palju, kui linnas pakutakse. „Meil on aga nõnda, et Põdrala vald maksab kõigile lastele, kes tahavad käia Tõrvas muusikakoolis, nii õppemaksu kui bussipiletiraha,“ sõnas Rõõm. „Vald on kõik selleks teinud, et meie lapsed millestki ilma ei jääks,“ on koolijuht rahul.

Riidaja kooli tulevikust rääkides on Rõõmu seisukoht kahetine. „No, ise tahaks muidugi põhikoolina

jätkata,“ ütles direktor, kuid tõdes ka, et tegemist on siiski ääremaaga ning õpilasigi on vähe. „Ma arvan, et niikaua oleme põhikool, kuni valdade ühinemine tuleb,“ sõnas Rõõm. Samas usub ta ka, et kooliharidus Riidajast ei kao. „Lastead-alkool vast ikka jäetakse, sest me oleme nii kaugel ja suhteliselt pikk maa on Tõrva minna.“

Lisaks uutele õpilastele liitus sel aastal kooliperega ka psühholoog, kes asub abistama nii lapsi,

lapsevanemaid kui õpetajaid. „Tegemist on tubli spetsialistiga, kellelt kõik võivad nõu küsida,“ on direktor positiivne ning avaldas lootust, et ka lapsevanemad vajadusel abi oskavad paluda. „See sõna „psühholoog“ võib mõnes võõrastust tekitada, aga tegelikult on ta ju abimees, mitte mingisugune... koll, kes tuleb,“ ütles Rõõm.

Koolipere värsket liiget Nadežda Selivjorstova on niisama optimistlik kui direktor. „Muidugi võtab võõra inimesega kohanemine aega,“

MIDA RIIDAJA KOOLI
JUHTIMINE TEIE
JAKS TÄHENDAB?

Ave Rõõm:

Kui ma väiksesena Pikassilla koolis käisin, oli meil direktoriks naine. Ma muudkui vaatasin teda ja mõtlesin, et küll on hea olla direktor. Mõtlesin, et küll on tore. Kõik peavad ta sõna kuulama ning tema käib ning muudkui korraldab.

Siis, kui ma ise direktoriks sain, nägin, et ega nii lihtne ei olegi. Aga... lapsed mulle meeldivad. Ja koolis on lapsed. Ning õpetajana tead sa ka teiste õpetajate elu... Kõik, kes seal Riidaja koolis on, nemad ongi minu elu. Ja mulle väga meeldib nendega olla.

sõnas psühholoog, kuid lisas, et senised kogemused on ainult head. „On selline tunne, nagu oleks ma Riidaja koolis juba väga kuu olnud,“ ütles naine. Oma esimeseks ülesandeks peabki Selivjorstova kõigi laste ning õpetajate tundmaõppimist. „Usaldus tuleb tasapisi. Seda peab ise looma,“ tunnistas psühholoog.

Kokkuvõtte 31. Tõrva Kolme Järve Jooksust

Siim Ausmees

5. septembril toimus kokku 141 Eesti ja Läti jooksusõbra osavõtul 31. Tõrva Kolme Järve Jooks, ühtlasi oli tegemist Valgamaa jooksusarja VIII etapiga.

Võistluspäev algas kell 16.00 kõige nooremate jooksjate-startijatega, kellel tuli vastavalt vanusele läbida 100 meetrit, 200 meetrit või 1,2 km. Noorte jooksjate järel anti start neljale vaprale kepikõndijale.

Kell 17.30 startisid põhiklassi jooksjad, kellel tuli läbida vastavalt vanuseklassile 5,5 km või 9,6 km. Pikemale distantsile startisid M19 ja M40 vanuseklassides võistlejad. Esimesena ületas sellel distantsil finišijoone VAK Staier jooksja Heinar Vaine, kes muuhulgas on 2012. aastal uuendanud Berliini maratonil Eesti juuniorite rekordit. Vaine seljatas jooksus 10

sekundiga Eesti ühte edukamat pikamaajooksjat Viljar Vallimäed. M19 vanuseklassis jäi kolmandaks Võru esindaja Margus Koor. Sama pika distantsi läbisid ka M40 vanuseklassis võistelnud, kelle esikolmiku moodustasid Kajar Tilga, Läti esindaja Aigars Feldmanis ja Tallinnast pärit Kalju Hanni.

5,5 km pikkuse distantsi lõpetas absoluutarvestuses esimesena Tõlliste valla esindaja Johanna Ardel. Võistluse vanimaks osalejaks oli 1941. aastal sündinud valgallane Leonhard Vent, kes läbis 5,5 km pikkuse distantsi.

31. Tõrva Kolme Järve Jooksu korraldasid Tõrva Spordiselts, liikumissari Meie Liigume, Tõrva Gümnaasium ja Valgamaa Spordiliit. Võistluse läbiviimist toetasid Tõrva Linnavalitsus ja Eesti Kultuurkapitali Valgamaa Ekspertgrupp.

Nagu tavaks olid stardirivis eespool need, kel võidumõtted peas. Foto: Siim Ausmees

Carmen Tsvetkov
Noorsootöötaja, Karula Avatud Noortekeskus

Kaks suurepärast päeva Põdrala vallas

Suveseminari vestlusring osutus positiivselt suureks. Foto: Ülla Tamm

Augustikuu on periood, mille jooksul paljud inimesed ja organisatsioonid teevad ettevalmistusi ja tegevusplaane uueks hooajaks. Planeerides oma tegevusi, on hea kaasata partnereid. Koos tegutsedes on tulemus parem, nagu ütleb ka aafrika vanasõna: „Kui soovid edasi liikuda kiiresti, mine üksi. Kui soovid jõuda kaugele, liigu mitmekesi.”

Valgamaa Partnerluskogu, Valgamaa Noorte Nõustamiskeskuse, Valga Maavalitsuse ja Põdrala valla koostöö tulemusena toimus kahepäevane seminar Riidajas. Viendat

aastat toimuv seminar kaasas õpetajaid, noorsootöötajaid, karjääri- spetsialiste, noorteuhte, huvijuhte, jt. Koolituste peamine eesmärk oli tugevdada koostöövõrgustikku ning hoida juba loodud.

Seekordne seminar käsitles koostööd ja tervist ning antud teema avas joogatreener Jana Koel. Osalejatele anti võimalus pöörata rohkem tähelepanu loodusele ja tervisele, mida tehti töötubade kaudu. Töötubasid hindasid osalejad positiivselt märksõnadega: uudne, teistmoodi kogemus, väsitav, kuid ergastav, positiivne elamus, jm.

Koostöö teema avas Tartu Lille Maja juhataja Hele Riit – Vällik. Hele

on inimene, kelle eestvedamisel on kutsutud ellu koostööprojekt Tartus, mis ühendab mitteformaalse ja formaalse hariduse. Antud projekt hinnati Haridus- ja teadusministeeriumi ja Eesti Noorsootöö Keskuse poolt Aasta Koostöö 2013 laureaadiks. Tunustatud projekt on näide koostööst klassiõpetaja ja noorsootöötaja vahel.

Päev Riidaja koolimajas lõppes meetodite töötoaga, mida viis läbi Improkraatia trupp. Säravad etteasted, kasulikud meetodid olid tegevused, mis pakkusid hilisesse õhtutundi lõõgastust ja lõbu.

Esimese päeva lõpetas töötuba, mis andis võimaluse piiluda looduslike toodete ja tervislike elu-

stiilide maailma. Tegevus viidi läbi Torupilli talus, mis pakkus osalejatele mugava ja õdusa keskkonna. Koolitaja, raamatu „Looduskosmeetika“ autor Jana Koel avas ukse looduslikkuse ja ilu maailma.

Teine päev tutvustas Torupilli talu ja Laastukoja tegemisi. Talu peremees Ants Taul tutvustas oma hobisid – pillimäng, pillide meisterdamine, lennumasinad, jm. Lugusid elust ilmestasi lood akordionil, lõõtsal ja torupillil. Talu hoovil asuv ettevõtte Laastukoda andis ülevaate tegevusest, demonstreeris laastumasina tööd, tutvustas süütepeeru lugu.

Peale ekskursioone ootas osalejaid taas Riidaja koolimaja, kus oli

ennast valmis pannud Valgamaa Rajaleidja keskuse juht Jaanika Käst. Keskuse juhi ettekanne tutvustas muudatusi, mis toimuvad hariduse tugiteenuste valdkonnas. Lisaks oli võimalus huvilistel saada vastused tekkinud küsimustele.

Seminar lõppes aruteluringiga, mis käsitles teemasid: noorsootöö, noored, noortega töötavad inimesed, vajadused, probleemid, ootused, jm. Rühmatöö tulemus annab sisendi noortega töötavate inimeste tulevikuplaanide kavandamiseks ja koostöö parandamiseks.

Aitäh korraldajatele, vastuvõtjatele ja osalejatele. Kaks päeva möödusid suurepäraselt õhkkonnas imeruttu.

“Geeks on wheels” projekti nohikud külastavad Tõrva Gümnaasiumit

Deivi Kivi

30. septembril külastavad tehnoloogiatudengid tuuriga “Nohikud ratastel” Tõrva Gümnaasiumit eesmärgiga noori infotehnoloogia pisi-kuga nakatada.

Projekti “Nohikud ratastel” raames külastavad 12 IT-tudengit erinevaid väikelinnakoole üle Eesti ning üheks nende seast on Tõrva Gümnaasium. “Tõrva Gümnaasiumis oleme saanud väga positiivse suhtumise osaliseks ning meile on igati vastu tulnud,” kiidab projekti eestvedaja Liisi Soots.

Külalised loodavad 6-12. klassi õpilastele näidata, et erinevate IT-lahenduste kaudu saab koolitoid teha huvitavalt ja lihtsamalt. “Korraldame tuuri selleks, et tutvustada infotehnoloogia erinevaid tahkusi õpilastele, kes ei pruugi veel teada, kui huvitav see kõik võib olla. Meie missioon on tekitada lastes ja noor-

tes huvi ning jagada neile oma teadmisi,” sõnab Soots.

Külastuspäeval viiakse igas koolis läbi riist- ja tarkvaralaboreid ning programmeerimise õppelaboreid. Laborites saab piiluda arvutite hingeellu, näha, kuidas töötavad mobiilivõrgud ja õppida kasutama tarkvara. Omal käel seadmeid proovides ja tehnoloogia üle arutledes saavad noored parema ettekujutuse, kuidas oma tulevikku rohkem IT-valdkonnaga siduda. Õpilased saavad ise kaasa lüüa laborites: vaadata, millest arvuti koosneb, ning teha valmis oma esimene programmijupp.

“Nohikud ratastel” tudengite jaoks pole sugugi esimene kord sellist asja teha, seekordne tuur on nende jaoks juba neljas. Projekt on olnud väga edukas ning teadmisi on eelnevalt jagatud juba koguni 4000 õpilasega. Peale Tõrva Gümnaasiumi külastavad nohikud veel viit teist väikelinnakooli. “Väikelinnade

koolidel on tavaliselt väiksemad võimalused olla kursis uuemate tehnoloogiatega. Kuna suurlinna lastel on üldiselt palju rohkem võimalusi käia erinevatel koolitustel ning ringides, siis näeme oma missiooniks IT-teadlikkuse tõstmist paikades, kus ei saa käia näiteks programmeerimisringis,” selgitab Soots.

Sellel ringreisil on nohikutel abiks Skype, kes tutvustab õpetaja-

tele interaktiivset lahendust „Skype klassis”. See lahendus võimaldab kutsuda ainetundi Skype vahendusel külalisesinejaid, pidada sidet mõne teise klassiga kasvõi teisel pool maa-kera ning käia klassiruumist lahku-mata virtuaalsetel rännakutel vee all, džunglis või polaarjoone taga. Peale selle saab tuuri raames näha uusi nutitelefone, süle- ja tahvelar-vuteid ja meelt aitab lahutada Xbox

Kinect, kus lastel on võimalus panna end proovile tantsides ning spordimänge mängides.

Projekti korraldavad MTÜ MUG Estonia liikmed koostöös Microsoft partnernudengitega. Tuuri aitavad läbi viia Microsoft Eesti, MTÜ MUG Estonia, Skype, EMT, IM Arvutid, Nokia, HTC, Photo Point, Hesburger, Alexela, Saku, Nortal, LHV ning United Motors.

Nohikud oma teadmisi jagamas Orissaare gümnaasiumis. Foto: Erakogu

Arvo Lasting

EELK Helme Maarja koguduse õpetaja

Helme kogudus – 685

Läti Henriku kroonikas nimetatakse Helmet 1210, 1220, 1224 ja 1227.a. Helme kihelkonda nimetatakse allikais esmakordselt 1329.

Koguduse ajaloost on teada 1383.-1384.a. preester Wulfaruse Buren. Selleks ajaks võis olla Helme kihelkonna Maarja kirik ehitatud. 500 m lõuna poole ehitati millalgi Issanda Ihu kirik.

16. saj algul teenisid Helmes peapreester ja kaks vikaarpreestrit, neist üks Maarja kirikus, teine Issanda Ihu kirikus. Peagi jäi preestrit abistama üks vikaar, kes pidas suviti missasid Issanda Ihu kirikus ja talviti Maarja kirikus. 1590 ja 1613 on lugeda, et suurem kirik oli sakslaste ja väiksem eestlaste kirik. Luterlik reformatsioon võeti Helmes kiiresti vastu, ehkki katoliku kirik püüdis siin uuesti oma mõjuvõimu kehtestada.

Helmet ja meie kirikut on lahingud valusalt puudutanud. Septembris 1329 sõdisid siin omavahel Liivi ordu ja leedulased. Liivi sõja Oomuli lahingus 2.augustil 1560 löid venelased Liivi ordu. Põhjasõja Hummuli lahingus 19. juulil 1702 löid venelased rootslasi. 1613 ja 1643 on Maarja

kirik ja Issanda Ihu kabel olnud varemeis. 1674 on kirik korda tehtud. 1702 põletasid venelased kiriku uuesti. Pärast seda lahingut taastati Issanda Ihu kirik, mis hävis äikeses 1744.a. 18.sajandi teisel poolel on Maarja kirik taastatud. 18. sajandil oli Helme koguduse liikmeid umbes 7500 ja 19. sajandil üle 10 000.

19.sajandil saabus Helmesse vennastekoguduse liikumine, kus rõhutatakse isiklikku palveelu ning jutlustamist ja hoolekandetööd kirikuelus. 1847 ehitati nende palvemaja, praegune Helme luterlik kirik. Vennastekoguduse palvekoosolekuil käidi pärast suure kiriku jumalateenistusi.

19.sajandil siirdus osa eesti rahvast luterlusest õigeusu kirikusse. Helme kihelkonnas tegi seda 17% elanikest. 1880 rajati Helme-Tõrva apostliku õigeusu Kristuse sündimise kogudus, kirik valmis 28.detsembril 1905, see on praegune Tõrva kirik-kammersaal.

Eesti Vabariigi ajal oli luterliku koguduse liikmeid 12 000. Vabadussõja ajal 1918.-1919.aastal sai kannatada vennastekoguduse palvemaja. Aga Teise maailmasõjas 21.septembril 1944 pommitati taas Helme kihelkonna kirikut. Varemmed seisavad

Ansambel Triskele tuli kokku juba 1997. aastal Tartus. Foto: Erakogu

tänini. Kunagises pastoraadis asub Helme koduloomuuseum.

Helme kogudus peab jumalateenistusi ka mõisapere von Strykide rajatud Riidaja Gerdruta kirik-kabelis, mille ehitus võis toimuda 1795-1864.aastal. Kabel pühitseti taastatuna 25. augustil 2001.

Helme koguduse liikmete- ehk hingede arvuks on praegu 4500,

27. septembril kell 16 Helme kirikus Helme koguduse 685. aastapäev.

Mulgikeelne jumalateenistus külalisvaimulike ja armulauaga. Ansambel Triskele kontsert - lõunaeesti murdekeelne ja vennastekoguduse vaimulik rahvamuusika. Ansambli koosseis: Tarmo Tabas – laul; Toivo Sõmer – kannel, lauto, laul; Janno Mäe – raamtrumm, laul; Ergo-Hart Västriik – laul; Heikki-Rein Veromann – laul, flöödid.

liikmesannetajaid on 450. Jumalateenistustel ja kiriklikel talitustel osaleb ühtekokku 5000 inimest aas-

tas. Aastas korraldame Helme koguduses 110 jumalateenistust, nendest 65 on peajumalateenistused.

TÄNUAVALDUS

OÜ Asfalditeenus	Eesti Kultuurkapitali
Heelix Grupp AS	Valgamaa Ekspertgrupp
AS Valmap Grupp	Tõrva Linnahoolduse
Eero Viisu	Asutus
Tõrva Elekter AS	Tõrva Tarbijate Ühistu
Tõrva Linnavalitsus	Tõrva Kultuurimaja

Täname Teid loodushariduspäevade „LAS JÄÄDA ÜKSKI METS“ läbiviimiseks osutatud toetuse ja abi eest.
SA TÕRVA -KIRIK-KAMMERSAAL
Ilmar Kõverik

SA Valgamaa Arenguagentuur kutsub osalema

23.09.2014 Turismiettevõtjate infopäev

Kell 13.00 Karupesa hotellis, Otepää

24.09.2014 Tööinspeksiooni teabepäeval "Tunne oma õigusi"

Kella 10.00-14.00 Valgamaa Kutseõppekeskuse aulas

25.09.2014 Mittetulundusühingute baaskoolitus

Valga Maavalitsuses, koolituse maht 24 tundi

30.09.2014 Praktiline koolitus "Maksumuudatused 2014-2015"

Kella 10.00-15.00 Valga Maavalitsuse saalis, osalustasu 75 eurot

07.10.2014 Valgamaa ettevõtluskonverents

Kella 09.30-16.00 Valga Kultuuri ja Huvialakeskuses

09.10.2014 Väikeettevõtja koolitus "Kuidas vähendada oma ökoloogilist jalajalge ning hoida kokku raha"

Kella 09.30-16.00 Kääriku Spordikeskuses

10.11.2014 Alustava ettevõtja baaskoolitus

Valga Spordihallis, koolituse maht 56 tundi, osalustasu 40 eurot.

Kõigile üritustele on vajalik eelnevalt registreerida!

Rohkem infot www.arenuagentuur.ee

Valgamaa Arenguagentuur

PÕDRALA VALLAVOLIKOGU ISTUNGIL 29.08.2014

Saima Ilisson
vallasekretär

- Otsustati anda tasuta MTÜ Pikasilla-Purtsi Külaseltsi kasutusse Pikasilla Kooli kinnistu koos selle juurde kuuluvate oluliste osadega tähtajaga kuni 31.12.2016.
- Võeti vastu Põdrala valla 2014. aasta I lisaeelarve.
- Otsustati maksta hüvitist kolmele isikule ühe kuu keskmise palga ulatuses.
- Kuulati informatsiooni Põdrala valla 2014. aasta eelarve jooksva täitmise kohta.

HELME KIHELKONNALEHT

otsib kaasautoreid, kes sooviksid kirjutada Helme kihelkonnas toimuvast.

Sobib ka ajakirjandushuvilistele noortele parktilise kogemuse hankimiseks.

Huvi korral võtta ühendust
kuldne@kuldne.com
53736992

ALA KOOLI
95.
SÜNNIPÄEVA
TÄHISTATAKSE
18.10.2014.
KELL 16.00
Kogunemine ja
registreerimine
alates kell 14.00
Jumalateenistus
kirikus
kell 15.00
Aktus kell 16.00
Info :
www.ala.edu.ee
või tel. 5120158 ;
76 79 255.

Korstnapoiss

Korstnate ja küttesüsteemide
puhastus

Pottsepatööd

Tel 5868 5295

Kutsetunnistus 083390
Akti väljastamine tehtud töödest

Madis Hindre

Kui ma Põdrala valla põllumehel Rein Jannole pühapäeva pärastlõunal helistasin, sain oma intervjuusoovile kiire vastuse. „Kombaini peal olen ja võtan rapsi hoolega,“ seletas talvel seitsmekümne aasta sünnipäeva tähistav mees lõbusalt. Järgmisel hommikul saime siiski jutule.

Rein Janno: suuremad kordaminekud on veel ees

Mida muud põllumehelt küsida, kui et kuidas saak on?

Suured põllumehed räägivad kõrgematest saakidest, aga meil on selline kahetonnine. Loeme selle normaalseks. Sügistöödki kestavad veel. Külvata on veel ja lõigata on ja... Eks kõiki töid on veel teha.

Läinud aastal saite korraliku saagi, kuid kokkuostuhinnad jäid pisut väikeseks. Kuidas tänava makstakse?

No, möödunud aasta olid need hinnad natuke väiksemad kui ülemöödunud aasta. Tänavu on võreldes tunamullusega veel üle poole väiksemad hinnad.

Kuidas siis põllumehed hakkama saavad?

No, vot, ongi nüüd küsimus. Et ega hästi ei saagi. Igasugu asjad kimbutavad põllumeest.

Mida põllumehetöö teie jaoks tähendab. On see pelgalt kaheksast viieni rassimine või midagi enam?

Eks ta ole ikka kujunenud tööks ja hobiks korraga. Aga kaheksast viieni ei saa teda üldse teha. Vahest tuleb alles viiest alustada ja lasta poole ööni. Ikka vastavalt ilmastikule ja vastavalt taimede vajadustele tuleb teha.

Millised on tulevikuplaanid? Kas loodate teha ka suuremaid investeeringuid?

Investeeringud ei tule kõne allagi nende hindadega, mis praegu on. Tuleb hakkama saada nende maksete, liisingute ja laenudega, mis praegu võetud on. Võib-olla peab pigem neid ümber vaatama, et kuidas saaks.

Kui palju te saate abi kõiksugu toetustest?

No toetustest ikka on abi, sest ilma nendeta ei saaks nagu üldse elada. Noh, terve see Euroopa põllumajandus on toetuste peale ju sisuliselt üles ehitatud.

Aga mis juhtuks siis, kui Euroliit enam raha ei annaks?

(Naerab) Siis tuleks kepsud kotti panna, ütles ma piltlikult. Tähendab, ajalugu on ju selline, et me oleme selles ühtses põllumajanduspoliitikas sees ja ei saa üksipäini midagi teha. Aga kui üldine tendents on selline, et igal pool makstakse ja meil makstakse vähem... Ma usun, et kui toetused ära kaotatakse, siis meie saame veel kuidagi hakkama, aga teised liiduriigid jäävad puhta jänni.

Iga aasta tuleb koolist palju noori õppinud põllumehe. Kas tasub selle ametiga alustada?

No tasub ikka alustada, sest üle ilma on ju igal pool toidust puudus. Meie Euroopas oleme nii rikkad, et meil jääb üle. Aga rahvastik ju üldiselt kasvab ja toiduvajadus tõuseb.

Kui kaua teie olete talupidamisega tegelnud?

Mina olen põllumees olnud sellest ajast saadik, kui kolhoosid ära lõppesid.

Kuidas alustasite? Kas saite kolhoosist masinad välja osta?

No, osaliselt jah. Ja osaliselt on oma muretsetud. Ja eks maid ole ka siin kokku ostetud ning renditud. Nagu ikka. 94-ndal sai nagu alustatud suuremalt. Aga eks seda päris talupidamist sai kolhoosi ajal rohkemgi tehtud kui praegu. Siis olid loomad ja lehmad. Viidi piim ära, osteti liha kokku. Nüüd on see asi natuke teistel alustel.

Enam teil loomi ei ole?

Ei ole.

Kelleks te noorena õppisite?

Mina õppisin hoopis ehitajaks ja kolhoosiski tegutsesin hoopis ehituse alal. Ehitasime kolhoosi ülesse, mis nüüd siis laiali tassiti.

Kuidas te suhtute sellesse laialitassimisse?

Ta oli sedasi, et kuidas nüüd Vene ajal öeldigi: „Juunipööre oli hea pööre küll, aga natuke palju pööras.“ Ja eks ta nüüd pööras ka palju natuke. Võib-olla liiga järsku, noh. Oleks tulnud nagu mõistlikumalt seda asja ajada. Sest palju toodetud ja ehitatud ja tehtud läks ju raisku selle suure rabistamise peale.

Mis teile töös kõige rohkem rõõmu teeb?

Eks rõõmu teevad ilusad saagid, kui tulevad sügisel. Ja noh... Iga kord, kui külvad midagi, siis lähed ikka natukese aja pärast põllu peale vaatama, et mis seal siis välja tuleb. Et mis seal ka kasvama hakkab. Kas oras hakkab tärkama ja nii edasi. Eks terve see protsess...

Nii et iga aasta on isemoodi?

Ikka mingisugused nüansid. Ilm on ju alati isemoodi. Ei ole ühesugust ilma. Ma ei tea... Saja aasta jooksul vist ka ei trehva ühesugust ilma.

Aga mis teile kõige enam muret valmistab?

Eks need mured ongi saagi realiseerimised ja hindade probleem. No, need hinnad hüppavad üles ja alla. Üks aasta on kohe poole võrra väiksemad, teine aasta poole võrra suuremad. Me oleme nagu börsil. Ühesõnaga peale põllumehe oled veel mingisugune mängur ka.

Millal põllumees puhkab?

No, ega ta ju nii ei puhkagi. Sellel küll nüüd vahet ei ole, et kas on esmaspäev või pühapäev. Eks see töö ole ikka kah... Töö ja puhkus käsikäes, nagu öeldakse. No, aga me oleme siin käinud ka ikka. Kevili liige olen ma. (KEVILI Põllumeeste ühistu – toim) Tema kaudu oleme ikka käinud ekskursioonidel talviti. Eelmine talv käisime seal Lõuna Aafrika Vabariigis ja üle-eelmine talv käisime USA-s. Nii me oleme ikka käinud paari-kolme nädala kaupa puhkusel ka.

Mida arvate linnastumisest? Kas olete ka ise kunagi mõelnud, et koliks suurde linna elama.

Kuule, seda nüüd üldse pole mõelnud. Ma olen ise küll väiksest linnast pärit aga...

Aga lapsed on linna läinud?

No, lapsed on küll kõik linna läinud, aga lapselapsed on mul siin kodus nüüd. Nendega me toimetame koos.

Mida peate oma elu suurimaks kordaminekuks?

Vot see on nüüd kõige raskem küsimus. Et tont seda teab. Eks see noh... oma kodu rajamine siia on ja ega midagi kurta ei saa. On ikka elust läbi tulnud ja neli last üles kasvatatud. Ma hakkam küll 70 täis saama sel talvel, aga ma arvan, et võib-olla need suuremad kordaminekud on veel ees isegi.

KAALUMAJA OÜ

Kvaliteetsed kaalud Kaalumajast

tel 55 648 186 — info@kaalumaja.ee — www.kaalumaja.ee